

POZÝVAJU VAS NA

PARIS

20. VÝROČIA  
ROVÉHO VÍTAZSTVA  
PRACUJÚCICH

PROGRAM OSĽAV

21. februára 1968 o 14 hodine

Príležitostná tabuľka na ľudovej RICHUTY  
manifestácie prameňoch vo februári 1968

21. februára 1968 o 14 hodine

PRÁCA BRATISLAVSKÝCH PRACUJÚCICH  
na námestí SNP

Príležitostná jednotky LM, armády o SNB pripočítajú  
ulicami mesta

PROČIE FEBRUÁROVÉHO VÍTAZSTVA PRACUJÚCICH

SENIM, S. KUI

OMULTÁCIE

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

Slava, Kocetova 17, telefon 677-11,  
na mesiac FEBRUAR 1968

LISSABON  
SLAV

20. VÝROČIA  
ROVÉHO VÍTAZSTVA  
PRACUJÚCICH

PROGRAM OSĽAV

21. februára 1968 o 14 hodine

Príležitostná tabuľka na ľudovej RICHUTY  
manifestácie prameňoch vo februári 1968

21. februára 1968 o 14 hodine

PRÁCA BRATISLAVSKÝCH PRACUJÚCICH  
na námestí SNP

Príležitostná jednotky LM, armády o SNB pripočítajú  
ulicami mesta

PROČIE FEBRUÁROVÉHO VÍTAZSTVA PRACUJÚCICH

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

20.2.1968 o 14.00

BOLOGNA

# ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

V (38) том

Психолого-педагогічні та організаційні умови запровадження  
європейських стандартів вищої освіти в Україні

ТЕМАТИЧНИЙ ВИПУСК

# **ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ**

Додаток 1 до Вип. 27, том V (38), 2012 р.

Тематичні рубрики випуску:

Болонський процес і перспективи розвитку вищої освіти  
в Україні, Європі та світі

Управління якістю освіти: стандартизація та інноваційність

Моніторинг якості освіти: засоби, технології та перспективи

Сучасний освітній менеджмент: економічні, організаційні та психологічні  
засоби реалізації в Україні, Європі та світі

Послідовність загальної середньої та вищої освіти  
як європейський стандарт

Новітні засоби навчання: проблеми впровадження та стандартизації

Психолого-педагогічні та організаційні умови запровадження європейських  
стандартів вищої освіти в Україні

**ВОЗНЮК О.М.,**

кандидат педагогічних наук, доцент,  
Львівська філія Дніпропетровського  
національного університету  
залізничного транспорту  
імені акад. В. Лазаряна,  
м. Львів

## **ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ**

*У статті розглянуто основні аспекти формування професійної культури майбутніх інженерів залізничної галузі у контексті Болонського процесу. Проаналізовано сучасні підходи навчання та виховання всебічно освіченого студента вищого технічного навчального закладу.*

**Ключові слова:** професійна культура, вищий технічний навчальний заклад, майбутні інженери, Болонський процес.

*В статье рассмотрены основные аспекты формирования профессиональной культуры будущих инженеров железнодорожной отрасли в контексте Болонского процесса. Проанализированы современные подходы учебы и воспитания всесторонне образованного студента высшего технического учебного заведения.*

**Ключевые слова:** Ключевые слова: профессиональная культура, высшее техническое учебное заведение, будущие инженеры, Болонский процесс.

*In the article the basic aspects of forming of professional culture of future engineers of railway industry are considered in the Bolonskogo user structure. Modern approaches of studies and education of comprehensively well-educated student of higher technical scientific establishment are analysed.*

**Key words:** professional culture, technical college, future engineers, Bolonskiy process.



Приєднання України до Болонського процесу – це крок уперед у напрямку членства в ЄС. З одного боку ми розуміємо, що як умови функціонування вищої освіти США не можна перенести в Європу, так умови функціонування вищої освіти в Європі не можна перенести в Україну, яка відрізняється сьогодні від країн ЄС не тільки економікою і освітою, а й ментальністю суспільства, психологією значної частини населення і функціонерів від освіти. Очевидно, достатньо повна адаптація до вимог європейського освітнього простору можлива лише в умовах членства України в ЄС.

Сучасні умови суспільного розвитку України потребують переходу вищої школи на нову концепцію підготовки майбутніх спеціалістів, удосконалення її якості, інтегрування, підвищення рівня професіоналізму, компетентності, інтелектуальної культури. Як зазначається в матеріалах колегії МОН України від 1-2 березня 2007 року „У 2006/2007 навчальному році пріоритетним напрямком розвитку вищої освіти України є її інтеграція у світовий та європейський освітній простір. У 2004-2005 роках створювалися необхідні передумови для приєднання освіти України до Болонського процесу, який передбачає введення трициклового навчання, запровадження кредитно-трансферної системи навчання, забезпечення якості вищої освіти та розширення мобільності студентів”. Окреслені Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті завдання передбачають спрямування вищої освіти на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної і практичної підготовки фахівців. Саме формування професійної культури майбутніх інженерів передбачає реформування змісту освіти на засадах гуманізації, гуманітаризації та збереження надбань національної і світової культури. На цьому наголошується в сучасних нормативних документах про освіту: Національній доктрині розвитку освіти, Законах України „Про освіту”, „Про вищу освіту”, Державній національній програмі „Освіта” (Україна XXI століття), в яких окреслено принципово нові завдання, пріоритети й напрями модернізації цілісної системи освіти України. Серед них – підготовка фахівців нової формації – професіоналів, зорієнтованих на постійне професійне і культурне самовдосконалення [1].

Висвітленню проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців присвячені роботи вітчизняних і зарубіжних авторів: С.У. Гончаренка, І.А. Зязюна, Н.В. Кузьміної, О.М. Пехоти, В.А. Семиченка, В.О. Сластьоніна та інші.

Термін “культура”, звичайно, не є новим, і це поняття через свою багатозначність важко піддається визначенню. Своїм походженням воно зобов'язане латинському слову *cultura* (обробка, догляд, поліпшення). У такому значенні термін “культура” вживали Т. Мор, Фр. Бекон, Т. Гоббс, Б. Спіноза та ін. Згодом слово “культура” більше сприймалося у значенні просвіти, освіченості, вихованості людини. З'явилося поняття “гуманітарна культура”, “культура освіти”, “культура моральності” (І. Кант). Перед майбутнім інженером заліз-

ничного транспорту постануть проблеми соціально-психологічного характеру, технологічного, організаційного. Розвиток культури інженера передбачає перевагу особистісного над професійним. Сучасний фахівець залізничної галузі – це поєднання професійного навчання та самоосвіти, оскільки самоосвіта, дисципліна є необхідними якостями. У довідковій літературі під культурою розуміють рівень освіченості, вихованості людини, а також рівень оволодіння якоюсь галуззю знань або діяльності. Професійна культура особистості передбачає засвоєння професійних знань, професійну компетентність, сформованість професійно значущих якостей, які необхідні для участі в професійній діяльності. Однак професійну культуру ніяк не можна спростувати до системи спеціальних, вузькопрофесійних знань, умінь і навичок. Це поняття є ширшим і включає в себе весь духовний потенціал особистості, інтелектуальні, емоційні і практично-дійові компоненти її свідомості. Професійна культура визначає не лише пізнавальні інтереси студента – вона обумовлює його світоглядні установки, ціннісні орієнтації, загальне життєве кредо. Таким чином, професійну культуру можна розглядати як основну якість особистості.

Як відомо, сучасна наука не може розглядатись відірвано від соціокультурного фону, на якому вона розвивається. Останнім часом на перший план виходить культуротворча складова змісту освіти, згідно якої при доборі знань необхідно виходити з їх значення в формуванні загальної культури підрастаючого покоління, виховання творчої особистості, яка усвідомлює свою відповідальність перед суспільством. В якості головної мети освіти стає нова парадигма, в якій освіта розглядається як невід’ємна частина культури. Формування особистості здійснюється шляхом введення молоді в світ культурного досвіду, створеного в ході історичного розвитку людства, включаючи і його нинішній етап. У дослідженнях Г.О. Балла, І.Д. Беха, С.У. Гончаренка, І.А. Зязюна, Н.Г. Ничкало, О.М. Психоти, В.А. Семиченка та інших чітко окреслені якості, які необхідно розвивати у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця: емпатія, гуманність, духовна культура, рефлексія, перцепція, емоційна стійкість, відповідальність. Саме вони виступають чинниками стимуляції особистісного зростання студентів, яке виступає важливою передумовою професійного становлення особистості.

Таким чином, формування професійної культури майбутніх інженерів залізничної галузі – одне з найголовніших завдань професійної підготовки студентів у вищих технічних закладах освіти, тому набуває важливого значення. У побутовій свідомості культура виступає як збірний образ, що поєднує мистецтво, релігію, науку тощо. Наука, у свою чергу, використовує поняття культури для розкриття сутності людського буття як реалізації творчості та свободи. Поняття культури в різні історичні періоди отримувало свою оцінку.

Початкове поняття „культура” пов'язувалося із цілеспрямованим впливом людини на природу, в першу чергу із землеробством. Пізніше ним стали позначати результати навчання та виховання самої людини. Перші спроби визначити сутність культури показали глибокий зв'язок цього поняття з уявленнями людини про основну світову подію, зі світоглядною моделлю світу, що відповідає цій події.

Прогресивна світова спільнота все частіше звертається до думки про те, що вища освіта в усіх країнах Західної Європи переживає нелегкі часи. Даний факт зумовлений виникненням своєрідного розриву між освітою з усіма її провідними елементами (цілі, структура, зміст, методи навчання) та умовами життя суспільства, що різко змінилися за останні десятиріччя. На питання, які якості повинен мати молодий спеціаліст, роботодавці, як правило, відповідають таким переліком: високий рівень загальноосвітньої підготовки, здатність приймати самостійні рішення, готовність до перенавчання, до опанування нових тенденцій та придбання нових знань, вміння працювати в групі, комунікабельність. Даний перелік – не що інше, як нове уявлення про людину, своєрідна модель її провідних життєвих функцій. Така модель найбільш адекватна вимогам сучасного суспільства. Ключові характеристики нової моделі – освіченість, безперервність навчання, самостійність – знаходяться в явному протиріччі з існуючою педагогічною системою, орієнтованою головним чином на запам'ятовування, відтворення та пасивне виконання.

Вимоги часу призвели до того, що у розвитку світової вищої школи вже визначились загальні глобальні тенденції. Провідними серед них є гуманітаризація, демократизація, диверсифікація та інтернаціоналізація вищої освіти. У професійній культурі спеціаліста дослідники виділяють фаховий і психологічний компоненти. Фаховий компонент визначається професійною компетентністю, тобто наявністю глибоких фахових знань і досконалих умінь їх ефективного використання при розв'язуванні різноманітних практичних завдань, яка зумовлена особливостями, багатством, різноманітністю, інтегрованістю професійного досвіду і детермінована активністю самого суб'єкта.

Болонський процес не є панацеєю від недуг української освіти, так само як і те, що механічне наслідування чужих зразків ніколи не давало плідних результатів. У цьому контексті привертає увагу такий факт: з одного боку приєднання України до Болонського процесу уніфікує міжнародні норми, що загалом відповідає потребам людства. Сучасна молода людина є зацікавленою в тому, щоб здобути високопрофесійну освіту, яка давала б їй можливість конкурувати на світовому ринку праці. Але з іншого боку, така уніфікація нівелює духовні основи, що підтримують соціокультурну цілісність, власну ідентичність, приналежність до певних культурних коренів. Не секрет, що на сучасному етапі Захід є зразком забезпечення умов та зручностей життя, але

в пошуках смислу життя він нерідко звертається до Сходу. З огляду на це реформування і розбудова вітчизняної освіти, входження її у Зону європейської вищої освіти має здійснюватися з урахуванням, збереженням і поширенням ціннісних вимірів української культури, що в свою чергу ставить на часі формування нової генерації.

Чи варто нагадувати, що надбання у суспільстві визначаються духовними якостями людини? У зв'язку з цим будь-яка професійна підготовка і особливо підготовка інженера вимагає високого рівня духовності, активного засвоєння норм і цінностей культури, а це можливо головним чином в процесі спілкування, духовного контакту, суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Розв'язанню такого завдання якраз і сприяє специфіка викладання дисциплін гуманітарного циклу, адже саме вони є не просто системою знань, а особливим родом знань.

Конкурентоспроможність на сучасному ринку праці, де, за підрахунками фахівців, людина до семи разів змінює свою спеціальність за час професійної кар'єри, багато в чому залежить від здатності набувати і розвивати навички, що можуть використовуватись чи трансформуватись стосовно життєвих ситуацій, освоювати нові технології, принципова зміна яких відбувається приблизно раз на п'ять років. Отже, щоб бути конкурентоспроможним на сучасному ринку праці, випускник університету має володіти певним набором знань і особистих якостей, а також досвідом їх застосування, що дозволить йому виконувати функціональні обов'язки без адаптаційного періоду. Вищим визнанням успіхів будь-якого індивіда у теоретичній та експериментальній роботі є найменування його висококваліфікованим фахівцем. Показником визнання високої якості роботи інженера є визнання його справжнім професіоналом. Таким чином, професіоналізм інженера-залізничника визначається його високою підготовленістю до виконання завдань професійної діяльності, який володіє знаннями і вміє застосовувати їх у реальній роботі відповідно до завдань, які ставляться перед ним. Система підготовки повинна бути зорієнтована насамперед у напрямку формування інформаційної культури фахівців. В основу формування інформаційної культури студента повинна бути покладена ідея використання комп'ютера при вивченні даного предмету. На сьогоднішній день практично кожен студент вчз повинен знати операційну систему Windows і володіти нею, працювати в редакторській системі Word, використовувати електронну таблицю Microsoft Excel, уміти користуватися системою керування базами даних Microsoft Access. І, звичайно ж, засвоєння основних прикладних пакетів програм дасть можливість володіти основами знань і умінь з пошуку й обміну інформацією за допомогою Інтернету. Завдяки доступу до мереж телекомунікацій не лише істотно підвищується інформаційна озброєність, але й надається унікальна можливість спілкування з колегами практично в усьому світі.

Щоб випускник університету був професійно добре підготовлений до майбутньої роботи, треба робити під час його навчання в університеті акцент не тільки на знання, а й на розуміння, причому на останнє можливо більше. Адже, якщо людина розуміє те, що йому викладають, то вона в майбутньому може розвивати здобуте в університеті. Зауважимо, що торкнувшись лише деяких проблем, успішне розв'язання яких дасть можливість сформувати у випускників технічних університетів справжню професійну культуру, яка повинна зробити їх конкурентноздатним і не тільки на теренах України.

*Список використаних джерел:*

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. – №29. – 18 липня 2001 р. – С. 4-6.
2. Іванова Т. В. Професійна культура вчителя: здобутки та перспективи // Система неперервної освіти: здобутки, пошуки, проблеми. – Чернівці, 1996. – С. 167–170.
3. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.)/ За редакцією В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, в.Д. Шинкарук, в.В. Грубінко, і.І. бабин. – тернопіль: вид-во тдпу імені В. Гнатюка, 2004. – 147 с.